

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА ХП • БРОЈ 235. • 10. ЈУЛ 1983.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

УЗ 13. ЈУЛ

Народ-борац

ИСТОРИЈА НИЈЕ САМО ХРОНИЧАР оног што се некад збило. Учитељиц живота, она је бацала у засјенак и епичких пјесника. Да је тако ујерићемо се ако се сјетимо многобројних датума, који, као симболи борбе непрестане, подстичу на нова прегнушта према којима мјеримо и свој и раст наше домовине.

Осврнемо ли се око себе — на путеве којима су стизали и у неповрат одлазили завојевачи и силници нећемо наћи ни стопу земље без ореола легенде. На сваком кораку дочекаће нас по једно историјско место: Царев лаз, Вртијелька, Голи врх, Трњине, Грашовац, Крчево, Вучји до, Јанково ждријело, Брајчи, Кошћеле, Вирпазар, Чево, Црвена прла, Јелин дуб, Пљевља, Дулево, Паштровница, Паштровска гора, па Прозор, Купрес, Ливно, Вилића гувно, Јубин гроб, Кошур, Богумила, Београд, Срем... Нису то само планине и градови, већ путокази поред којих је тешко заљутати. То су биљези да су на нашу земљу као чолови хијена и шакала кроз вјекове настала хорде пљачкаша, паликућа и убица.

Наши пречима је родна груда — у ствари само прах праједова — често била маћеха. Так што би дорасли до пушке, одлазили су у борбу или у недођију — у Коринг, Перију, Џариград, Неваду, Калифорнију и Мексико... Трагајући за новим путевима и пространствима — да их знојем и крављу опитоме и оплоде, отискивали су се без карте и компаса у непознате земље и на далеке континенте. Домовину су у сприма носили, називали је „старим крајем“ и увијек јој се, кад год је била у неволи, враћали да би је својом и агарјанском крвљу напопили. Били су, и у аманет будијима остављали да и они то буду, жарке бакље што, жртвујући себе, својим примјером свијетле. Гласници и претходнице зора што ће тен послије њих заруђети, гинули су за земљу која је одувијек била једна крви јаких. Као такви, утврдили су се у свијести савременика и потомства.

Када је у априлу 1941. године непријатељ насрнуо на

Југославију, наш мали народ постао је оно што је у тајним моментима увијек био — народ борац. Први плотун испаљен 7. јула у Белој Цркви код Ваљева, хиљадоструко је одјекнуо од Чева, Вирпазара, Буљарице, Петровца и Брајчића до Дурмитора, затим гором Романијом, Козаром, Триглавом и Шарпланином. Устанак је захватио читаву нашу земљу. На брдовима том Балкану гинуле су чете ђака, а од ратара и пастира регрутовала се војска какву је свијет ријетко када видио. Она ће неустрашиво корачати кроз ужасе офанзива, учвршујући братство и јединство народа као залогу њихове љепше будућности у златној, вјековима сањаној слободи.

На тринастојулском путу гинули су у току четири ратне године ђечаци, чак и ђеца у наручјима мајки. Падали су момци голобради и дјевојке немиловане — у цвијету младости. На њихова мјеста долазили су нови борци — да њихове пушке прихвате, да не дозволе да им се загријане цијеви охладе. Борили су се до посљедње могућности, са смрћу на сваком кораку друговали. Људи од акције, полета и вјере у оно што је често било невјероватно и изгледало немогуће, славно су се борили и побјеђивали. Лица многих као да нису била створена за боре, ни сиједе власи за њихову косу. Ипак, нико не живи тако снажно као они којих одијено нема.

Никад нам није било лако. Свака наша побједа тешко је извојевана и утолико нам је дражака. Сваки корак напријед скупо нас је стајао. Зато нас је сваки подвиг радовао као доказ животности борбе за слободу којој нико није могао стати на пут, која ће, као и досада, у величанственом тријумфу савладати све тешкоће.

На плажи Могрен

ПОСЈЕТА РАДНЕ ГРУПЕ ПРЕДСЈЕДНИШТВА СР ЦРНЕ ГОРЕ

Сложени услови привређивања у туризму

НАПОРИ ДА СЕ ПРЕБРОДЕ слабости у друштвено-политичком животу Будве дали су конкретне резултате. Побољшан је рад Скупштине општине и њених тијела, али је још увијек присутан нерад у скупштинским органима. Не задовољава рад делегација у удруженом раду као и у мјесним заједницама у којима је јачао и растао административни апарат, а запостављан рад самоуправних органа у њима. Слабости има у раду самоуправних интересних заједница, а највише у Самоуправној интересној заједници за изградњу и уређење Будве. Те и друге ојене чуле су се на сједници политичко-привредног актива општине у чијем раду су учествовали чланови Предсједништва СР Црне Горе др Љубица Радовић и Драго Јовановић и предсједник Републичког комитета за урбанизам и комунално стамбено послове Божидар Милић.

Предсједник Скупштине општине Душан Лијешевић рекао је да је у посљедње вријeme успостављена добра сарадња између Скупштине општине и органа Извршног вијећа Скупштине СР Црне Горе и да је велики њихов допринос у сагледавању и стклјања слабости у раду органа, тијела и служби Скупштине општине и другим органима и тијелима. Међу приоритетне послове које треба обавити убројио је улагanje даљих напора на успостављању друштвених мјерила у пореској политици са циљем изједначавања услова привређивања у друштвеном и приватном сектору. Завођењу реда у овој

ОДГОВОРНО ПОНАШАЊЕ НА СВИМ НИВОIMA И У СВИМ СРЕДИНАМА УСЛОВА ДА СЕ УСПJEШNO ПРЕВАЗИТЬ ТЕШКОЋЕ И СЛАБОСТИ У ДРУШTВЕНО-ЕКОНОМСКОМ ЖИВОТУ БУДВЕ

важној области живота дају се отпори кроз неприципијелне примједбе и на друге начине да се стање у пореској политици, за коју он сматра да је „била најкарадна“, измијени.

Доста је учињено на сужбијању „дивље градње“, или и даље има покушаја да се прописи из области урбанизације наруше или изиграју. Очијењено је да је стање у вези са снабдевањем побољшано, али имајући проблема у вези са снабдевањем месом и другим дефицитарним артиклима. Добар дио обавеза трговци нису извршили и потребно је да се с више одговорности приступају задацима који се пред њим постављају. Друштвена самозаштита и безbjednosna ситуација задовољавају, али се као захтјев поставља да тој областима живота сви друштвени субјекти поклањају пуну и стапну пажњу. Посебан проблем представља то што Будва тренутно нема организовану ватрогасну службу, па је као обавеза постављено да организације удрžујују реда и, посебно,

мјесне заједнице том проблему посвећују пуну пажњу. Један од задатака који је с тим у вези јесте формирање добровољних вајрасних чета при мјесним заједницама које би интервенисале у случају пожара.

Бројни проблеми присуствују у економском животу у општини. Огледају се, прије свега, у великом пре корачењима на инвестицијама у туристичкој привреди и губицима у угоститељској организацији „Палас“ у Петровцу. Предузеће се мјере да се губитак код „Паласа“ покрије, али се као посебан проблем поставља то што губитке у пословању у овој години плаћају и основне организације „Авала“ и „Хотели беџићка плажа“. Неопходно је то да ове и друге организације ураде санационе програме и позабаве се питањима штедње и максималног искоришћавања унутрашњих резерви. Посебан проблем у туристичкој привреди је изградња низак степен коришћења капацитета и њихова неповољна структура. Јер, тренутно се расположе искључиво хотелима високе категорије, па се као обавеза поставља прављење заокрета у изградњи смјештајних и других капацитета у Будви. Тако је највећено да се капацитети ауто-кампова смањују умјесто да се сваке године проширују и стварају услови за повећање дохотка. Као посебан проблем истиче се недостатак средстава за инвестиције у инфраструктури. Сматра се да је недово-

(Наставак на 2. страни)

ТРИНАЕСТИ ЈУЛ —

ДАН УСТАНКА ПРНОГОРСКОГ НАРОДА

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА

РЕДАЦИЈА „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

ЈОШ ДОСТА НЕЗАВРШЕНИХ ПОСЛОВА

Извршавање задатака постављених у овој години пред друштвено-политичку заједницу око остваривања плана друштвено-економског развоја протичу у отежаним и сложеним условима. То је посебно карактеристично за туристичку привреду, као водећу грану привреде, у којој се губици планирају у износу од 200 милиона динара. Поред прошлогодишњег „губиташа“ „Паласа“ у Петровцу, губитке за ову годину планирају ОУУР „Авале“ у Будви и „Хотели бечићка плажа“, која је до сада увјек пославала позитивно. Та непријатна сазнања „откријена“ су на посљедњој сједници сва три вијећа Скупштине општине, на којој су разматрани и анализирани и други проблеми и задаци с којима ће се радни људи у удруженом раду у наредном периоду позабавити озбиљније него до сада. У свим срединама, речено је, мора се обезбиједити више рада и одговорности да би се тренутне тешкоће у привређивању што безболније преобрдиле.

ПРЕЗАДУЖЕНОСТ КРЕДИТИМА

Презадуженост кредититима један је од основних разлога што су се највеће угоститељске организације у општини нашле на „стакленим ногама“. Камате на кредите бечићких угоститеља, и то само на оне подигнуте од иностраних кредитора, ове године износије седамдесет пет милиона динара, и у дохотку овог колективе учествују са 44,5 одсто! Разлог таквог њиховог вртоглавог раста су поремећаји на тржишту новца, од којих нису поштећене ни економски стабилији земље. Да се ни мало ружично стање у привреди Будве превазиђе и, ко лико-толико, остваре задачи

друштвено-економског развоја општине неопходно је, као што је наглашено и упозорено, да се заштити пута одговорностима и у свим областима живота за јачање законитости и ефикаснију заштиту друштвених имовина. Ослањање на сопствене снаге поставља се као најважнија обавеза, јер убједе се на изворе представа

става за изградњу инфраструктурних објеката нема ни за лијек.

МНОГО „ЗАБОРАВНИХ“

Дуга расправа на сједници већена је у вези анализе (не)извршених обавеза и задатака за припрему овогодишње туристичке сезоне. Речено је да је протеклих мје-

ПОМОЋ ПОРОДИЦАМА РУДАРА

Послије несрће која је задесила Рударско-индустријски комбинат у Алексинцу почела је да пристиже помоћ за породице настрадалих рудара. Међу првима помоћ је упутио и Вијеће Савеза синдиката Југославије. Наше општинске вијеће уплатило је породицама погинулих рудара 20.000,00 динара.

У овој тешкој несрћи радна организација Алексиначких рудника претрпела је и огромне материјалне штете. Према првим прорачунима вриједност уништене опреме са уређајима и инсталацијама процјењује се на 1.115.565,186 динара.

Радне организације и грађани који желе упутити помоћ породицама пострадалих рудара или различитом колективу Алексиначки рудници могу то учинити: за породице пострадалих рудара на жиро рачун 32530-720-3-6569, а за радну организацију — 32530-762-6943.

намијењених обнови и на иностране кредите не смије и не може рачунати. Све то за собом повлачи и обавезу о промјени понашања према раду и пословању и одрицањима на плану потрошње. Израда стабилизационих програма и, кроз то, сагледавање унутрашњих резерви поставља се као једна од најпречих обавеза пред све при вредне субјекте у циљу што безболнијег превазилажења тешкоћа у остваривању дохотка. У вези с тим „прозван“ је СИЗ за изградњу и уређење Будве, где се позамашни приходи не остварују из чисто субјективних разлога, а, с друге стране, сред-

сеци урађено више него за неколико ранијих година. Но, подугачак је списак оних који су на постављене задатке и обавезе једноставно „заборавили“. Тако, иако су средства за изградњу резервоара за воду на падинама брда Спас правовремено обезбиједена и на вријеме указано шта би за Будву и Бечиће значило да у јеку туристичке сезоне остану без питке воде, што је случај био минуле туристичке сезоне, радови на изградњи овог важног комуналног објекта касне. Неизбично је било и образложење које је с тим у вези дато. Речено је отприлике: — Па, вјерујемо да ће,

Радна група Предсједништва СР Црне Горе посетила Будву

(Наставак са 1. стране)

љу учешће индивидуалних градитеља у рјешавању комуналних проблема, па као обавеза остаје да се чим прије успоставе друштвена мјерила у томе.

У наредном периоду посебна пажња посветиће се обнови старе Будве и враћање живота овом старом урбаном језгру. С обзиром да је израда инвестиционо техничке документације за

приступање овом сложеном и одговорном послу при крају, оцјена је да ће се обнови старог будванског града моћи приступити већ наредне године. Бржем рјешавању задатака с тим у вези доприњеће и то што је основан Фонд за обнову стања Будве.

У разговору су учествовали др Љубица Радовић, Драго Јововић, Божидар Милић, Владо Дулетић, Светозар Радуловић, Војо Медићовић и други.

Приморске
новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакционски колегијум. Главни и одговорни уредник: Владимир Станишић. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-194 — Број жиро-рачуна: 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарска радна организација „Обод“ — Цетиње — Претплатна годишња 120 дин.; за иностранство 500 дин. — Рукописи се не враћају

БОГАТИ И СИРОМАШНИ

У Будви има оних који живе доста богато, али има и тајних који живе необично „тијесно“, рекају у дискусији предсједник Општинског вијећа Савеза синдиката Бранко Рајеновић. Приличан је број радника који послије петнаест или двадесет година рада нису ријешили стамбено питање. И, док се они први и даље шире, други остану или било каквим кровом над главом и даље само маштају. Рајеновић се заложио да се почне одговорно размишљати како да друштво помогне да се најугроженије породице забришу. Сматра да је то обавеза удруженог рада и друштвено-политичке заједнице.

Одржана Скупштина Титовог фонда

На иницијативу Предсједништва Општинског вијећа Савеза синдиката одржана је Скупштина Титовог фонда у чијем раду је учествовао и Мато Пејовић, секретар Титовог фонда Црне Горе.

У протеклом периоду Титов фонд за стипендирање младих радника и дјеце радника сусреће се с бројним проблемима — материјално стање је веома слабо, рад органа фонда не задовољава, као ни избор и успјех стипендиста и повезаност фонда и удруженог рада.

Индивидуални и колективни чланови Титовог фонда не извршавају редовно своје обавезе, па су дуговања фонду један и по пут већа од годишињег чланског улога. Уз то, члауски улози су и симболични — нису повећавани од 1974. године. Иако смо у нашој општини 1974. године по броју учлањених били међу најуспјешнијим у Републици, сада се налазимо међу највећим дужником фонда, због чега се ремети његов нормалан рад и редовна исплата стипендija. Неодговорном односу појединача и организација сигурно је доприносило и лош рад Општинског савјета Титовог фонда који се највећим делом састајао скоро пет година!

У Савјет Титовог фонда наше општине изabrani su: Милорад Дапчевић (предсједник), Крсто Лазовић, Љиљана Крговић, Вера Радетић, Иван Вуковић Љиљана Драговић, Златица Вуковић, Анаица Бајон, Радован Иличковић, Цветко Укшановић и Иво Медић, а за делегата у Скупштину Титовог фонда Црне Горе Василије Милановић.

Искрице

НЕДОСЉЕДНОСТ

Иако често с позитивом на Маркса, разне недосљедности постају нам практика.

МЈЕРЕ

У неке досадашње стабилизационе мјере, мало ко више има вјеру.

КАКО ДА ЖИВЕ?

Они, који осим мање пензије немају ни баште ни њиве, како ће и од чега да живе?

СТЕЗАЊЕ КАИША

Стегли смо каиш, али још то ништа није, стегнуће га до краја године још за рупицу-двије.

ВОЛИМ НАЈВИШЕ

Од свега волијем највише да састанчи и конферише.

ПРАВИ СЕ ВАЖАН

И дан-данас, као кад је био мали, важан се прави и стално хвали.

ПОЛТРОНЧИЋ

Једну навику годинама има тапише руководиоце по раменима.

ДУХОВНА ХРАНА

Другар има још неких мана, али трач му је духовна храна.

М. ПАЈКОВИЋ

У ТОКУ ЈЕ АКЦИЈАШКО ЈЕТО '83.

„Ми градимо пругу — пруга гради нас“

ОМЛАДИНСКЕ РАДНЕ АКЦИЈЕ СУ од изузетног друштвено-политичког идејно-васпитног и економског значаја. Њиховим организовањем омладина наставља

КРЕНУЈЕ ЈЕТНИ САЈАМ

Временски најдужа и по броју излагача најмајовнија приредба на Јадранском сајму — Јећни сајам — увек се захукатала. У сајамским халама већ двадесетак дана ври као у кошници, а запажа се да, поред туриста који одмор проводе на подручју Будве, посјетиоци долaze готово из свих мјеста Црне Горе.

Директор Јадранског сајма Јанко Раднатовић истиче да су необично задовољни бројем излагача. Поред седамдесет домаћих производаца разноврсних роба, пројајне просторе запојеле су и четири фирмe из Индије и по једна из Египта, Јорда на и Филипина. Нови на је да су штандови постављени и на отвореном простору, па се Будва, најзад, ослободила импровизованим питацама уз Словенску плажу. На Јадранском сајму ће од ове године добре финансијске резултате, па када се зна да је ова организација успјела да измири све обавезе по кредитима, Јадрански сајам ће од ове године чврсто стати на сигурне ноге и тако почети да ствара услове за даљи развој.

Жаљење се изражава што и ове године на овој традиционалној сајамској манифестацији не учествују производи из Црне Горе, мада су им понуђени повољни финансијски услови за закуп простора. С друге стране, Јадрански сајам је управо и формиран да се преко њега побољша и прошири туристичка понуда Црне Горе. Тако ће домаћи и страни туристи и ове године поћи без ширег сазнања о томе што црногорске организације производе. Иначе, за много производних организација у нашој Републици Јећни сајам је прилика да се ослободе залиха роба, па и то говори да би црногорска привреда морала да се овом нападом једином сајму и окрене.

Поред ресторана у коме цијена три оброка у претплати износи 450 динара, и ове године ће на Сајму радити забавни парк. Својеврсну атракцију за туристе, поготову за оне најмлађе, представљаће „мини воз“ који ће саобраћати од старе Будве до хотела „Парк“ и обратно.

Д. Н.

свијетле традиције акција започетих у народнословободилачкој борби и социјалистичкој револуцији, дајући тако свој допринос изградњи земље.

Очеви и дједови данашњих акција памте да је добровољни омладински рад почeo још првих устанничких дана формирањем радног вода у Оштрелу, да затим следије акције помоћи партизанским одредима на ослобођеној територији и у позадици фронта, па брање жита у Добрину, рушење пута Никшић — Подгорица и највећу акцију током НОБ-е — жељту у Санчичкој долини — на којој је учествовало преко 6.000 омладинаца и омладиника.

Оцјену о тим величким резултатима омладине, која се за слободу није борила само с пушком у руци, дао је други Тито на Првом конгресу УСАО Србије, када је позвао омладину да учествује у обнови ратом порушене земље. Одговор је био кратак, одлучан и једногласан: „Хоћемо!“ А то „хоћемо“ имало је за резултат пруге Брчко — Бановићи, Шамац — Сарајево, Никшић — Титоград и Београд — Бар, фабрику „Иво Лола Рибар“ у Жељезнику, Нови Београд, аутопут Београд — Загреб, Јадранску магистралу, помоћ у отклањању посљедица земљотреса у Скопљу, Бањалуци и на Црногорском приморју. ... и ко би набрајао све што је омладина наше земље радила и изградила током протеклих година слободе и изградње социјалистичког самоправног друштва. Колико је акцијама дала земљи, али и колико тиме добрila. Јер, гесло свих поратних и данашњих омладинских радних акција „Ми градимо пругу — пруга гради нас“ дозвољило говори.

Ове године на педесет сајамских омладинских радних акција (које се организују у свим републикама и покрајинама осим у Црној Гори), учествује око 60 хиљада младих из свих крајева наше земље, а ту је и више бригада дјеце наших радника на привременом раду у иностранству и омладине из не сврстаних земаља. Радници, студенти, ученици, по који пионир — да види како то изгледа и ветеран — да покаже како је то некад било, боре се за норме и знање, другарство, пријатељство, братство и јединство. Јер, акција никад није имала само економске мотиве и ефекте. Давно је речено да се „ту кују нови људи“, да се ту најмлађи активно укључују (неки и први пут) у колективни живот и друштвене активности, сазнају од својих вршњака из других крајева земље како они живе, како раде, уче, проводе слободно време. Давно је речено и безброј пута потврђено.

Вишеструки значај омладинских радних акција потврђује се и тиме што се оне организују на пословима изградње објеката ширег друштвено-политичког и економског значаја и не уређењу локалитета из НОБ, а у склону планова друштвено-политичке заједнице и као саставни дио јединственог васпитно-образовног процеса. Зато се на акцијама све више ин-

систира на даљем развоју и јачању самоуправних односа са циљем да бригадисти постану основни и стварни субјекти одлучивања и укупног живота на омладинским радним акцијама. Поред рада на траси, на свим акцијама постоје богати садржаји друштвених активности: идејно-политичко и марксистичко образовање, образовни курсеви, културно-забавне и спортске активности, информисање...

Тој армији градитеља прије се ове године, као и претходних пет, млади из наше општине који ће у саставу ОРБ „Вукица Митровић — Шуња“ у августу учествовати на СОРА „Плитице '83“.

С обзиром на праксу из ранијих година, очекивати је да ће и ове године бити дosta тешко ћа око окупљања и организовања ОРБ „Вукица Митровић — Шуња“ за учешће на акцији. Мада је интересовање већ него претходних година (поебно средњошколаца), и мада се мјесец дана прије поласка бригаде пријавило више од половине предвиђеног броја, то не треба да завара, већ треба крајње одговорно приступити организовању и припреми бригаде. Јер, није важно само окупити педесет омладинаца и омладинки и сматрати да је тиме завршен посао, нити је радна акција туристичко путовање и љетовање, већ озбиљност тог задатка обавезује Општинску конференцију и све основне организације ССО да изаберу најбоље младе раднике, ученике и студенте и најбоље активисте ССО и друштвених организација — колективних чланова ССО, који ће достојно представити омладину наше општине и одржати углед који је омладинска радна бригада „Вукица Митровић — Шуња“ стекла на претходних пет сајамских омладинских акција.

И наша села су туристичка мјеста

У припреми овогодишње туристичке сезоне у нашој општини дosta се учинило — примјеђује се на сваком кораку. То истичу и појединачни туристи. Ове године мање се причало, а више радило и урадило. Нормално, није се могло одједном отклонити све што смета гостима, из простог разлога што је било много тога што не ваља. Очекивати је да ће се у току сезоне још попешију поправити, тако да се већ сада може говорити да ће, гледајући с та стране, ово је године бити успешније него многа претходна. У жељи да тако буде указајемо на два „пријемера“ која сметају нашој туристичкој понуди, односно која умањују општи утисак гостију о нашој ривијери.

Сви зnamо да су се раније туристи или путници — намјерници, који су стизали у Будву из правца Цетиња, скоро редослојно заустављали код споменика испод Брајића одакле се пружа диван поглед на Милочер. Бечиће и Будву. Незабораван је поглед са овог мјеста на нашу обалу као, уосталом, и утисак о њеним чарима. Напоменимо и то да су тада с овог мјеста напрстано шкљочали фотомарати и камере разних марки како наших тако и страних туриста.

А сада?

Познато је да је након земљотреса на Брајићима по дигнути сепарација за прeraду камена тј. за добијање шљунка. Зна се да је она изграђена како би се убрзала обнова нашег подруčja послије земљотреса, па је ње на локација тада и имала извјеснog отпора. Међутим, њено даље задржавање на Брајићима, сматрамо, не може се више ничим правдати, јер треба рећи да су Брајићи, поред тога што су туристичко, и познато историјско мјесто, па кад се то има у виду овој сепарацији, која их стално прекрива прашињивим димом, овдје нема смјештај. Зато је и захтјев Брајића о њеном уклањању одавде, који је прије годину давао упућен надлежним, свим оправдан.

Вс. С.

Кад говоримо о туризму, онда је сепарација, кажимо то отворено, директно против њега. Гости који сада долазе у Будву из правца Цетиња, кад стигну у Брајиће, најprije затворе прозор на колима да се заштите од облака прашине, затим дадну „пун гас“ и једноставно пројуре кроз ово мјесто, не задржавајући се код споменика који је раније био обавезан починак туриста и, како рекосмо, мјесто дивног погледа на нашу дивну обалу и море. Питамо се: кад туриста прође кроз облак прашине на Брајићима, какав ће утисак створити о нама домаћинима, који смо у једном тако лијепом мјесту, уз то и типично црногорско село и надомак познатих туристичких мјеста Милочера, Бечића и Будве, подигли ништа мање до сепарацију за прeraду камена!

Какав ли ће тек утисак о нама стећи тај туриста кад стигне, нешто ниже, па угле да једну „добру чету“ Рома, рекао бих наших сталних суграђана са свим „реквизитима“ карактеристичним за џергу? Подсјетимо оне који то не знају да је од ове раскрснице где Роми имају чејре до Будве једва 4—5 километара.

Сигурно је да није једноставно уклонити сепарацију с Брајића, али је сигурно и то да њој није више мјесто ту и да, што се њено уклњање више одувлачи, касније ће бити све теже изјме ститије на неко друго мјесто, вјероватно ван наше општине. А кад су Роми у питању, и њихово пресељење на другу локацију такође ван наше општине, сигурно да и то није лако урадити, а можда и није најхуманије. Али, ако ћемо да имамо туризам на потребном нивоу и, с тим у вези, ако ћемо да остварујемо доходак, а због наших познатих економских тешкоћа и велики његов дио у девизама, онда сви наши напори морају да буду подржани том циљу.

Да додамо још нешто што туристички радници најбоље знају: туризам је комплекзна привредна грана и кад су у питању ова два „примјера“ о којима овдје говоримо, и Брајићи и Станишићи су као и сва друга села наше општине, на свој начин, туристичка мјеста, па ако не можемо да их уредимо као, рецимо, Будву, Бечиће, Милочер, Свети Стефан и Петровац, а оно бар да их не загађујемо ни ми ни било ко други.

М. П.

„ИЗЛОЖБА“ АНТИКВИТЕТА НА ПИЗАНИ

Старо сидро — зна се — својина је Друштва за спортиве на води, а за власницима осталих предмета се трага

УЗ 500-ГОДИШЊИЦУ ЦЕТИЊА

Кроз стόљећа града — хероја

НА ЦЕТИЊУ СУ у Црнојевића штампарији, од 1493. до 1496. године, штампани „Октоих првогласник“, „Соктох петогласник“, „Псалтир“, „Требник“ и „Четворојеванђеље“. **Почетком XVI вијека** при Манастиру је постојала преписничка школа, док је прву основну школу, такође при Манастиру, отворио Петар Петровић Његош 1834. године. **Богословско-учитељска школа** отворена је 1863, **Војничка** — 1865, **Дјевојачки институт** — 1869, **Државна гимназија** — 1880, **Артиљеријска официрска школа** — 1896, **Дјечје забавиште** — 1903, **Официрска школа** — 1906, **Војни кадетски корпус** — 1911. и **Учитељска школа** 1921. године.

ПЕТАР ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ:

ВЈЕШЕ ОБЛАК СУНЦЕ УХВАТИО

СОКОЛОВИ ПЕТ МАРТИНОВИЋАХ,
КОЈЕ ЈЕДНА ПРСА ЗАДОЈИШЕ
А ОДЊИХА ЈЕДНА КОЛИЈЕВКА,
ДВА НОВАКА С БАРЛАКТАРОМ ПИМОМ
И ВИТЕЖЕ БОРИЛОВИЋ ВУЧЕ,
КОЈИ ПРВИ УДРИСТЕ НА ТУРКЕ —
КО УМИЈЕ ВАМА СПЛЕСТИ ВЈЕНЦЕ?
СПОМЕНИК ЈЕ ВАШЕГА ЈУНАШТВА
ГОРА ЦРНА И ЊЕНА СЛОБОДА!

АУГУСТ ШЕНОА:

ЦРНОГОРСКА ШТАМПАРНА

ИМА Л', ЉУДИ, КЊИГА ДРУГА,
КЊИГА ЉЕПША ШИРОМ ЈУГА,
НЕГ ШТО ЦРНОГОРАЦ СЛОЖИ,
СЛОЖИ, А НА ТУРСКОЈ КОЖИ,
ИМА Л' БОЉЕ ГДЈЕ ШТАМПАНЕ,
НЕГ ВРХ ГОРЕ, ГОРЕ ЧАРНЕ?
СВЕ ЂЕ СХРВАТ ВРИЈЕМЕ ПИСМО,
ШТА ГА ДРУГИ САЛОЖИСМО,
ЦРВИ ИЗЈЕСТ КЊИГЕ СВЕ ЂЕ, —
АЛИ ОНО ДИВНО НЕЋЕ,
ОНО СЛАВНО ЕВАНЂЕЉЕ,
СВОМУ РОДУ НА ВЕСЕЉЕ,
ШТО НАТИСНУ ЦРНОГОРЧАД,
ОД ДАВНИНЕ РАТОВОРЧАД.

Од 1835. године на Цетињу је излазио по један књижењи годишњак, а од 1871. до 1914. у минијатурној европској престоници излазио је најмање по један лист и часопис. До почетка другог свјетског рата у Цетињу је излазило преко 30 различних листова и преко десет часописа. Само 1914. године у овом граду који је тада имао непуних 6000 становника излазило је пет дневних листова. Многе од цетињских публикација имале су југословенски реноме.

Није на одмет подсејти да су Цетињани у листу „Црногорац“ већ 1871. године поздравили Париску комуну и да су само осам година касније (1879) у цетињској књижари продавани „Комунистички манифест“ и дјела Светозара Марковића. Тако је онда схватити да су радници штампарије „Обод“ већ 1891. године увели осмочасовно радио вријеме. Не треба да нас зачујде ни ријечи Павела Аполоновића Ровинског, изгворене 1889. године: „Не знам“ — забиљежио је овај научник — „има ли у свијету толике варошице која

би привлачила толико разноликих путника као Цетиње и има ли друге државице која би, као Црна Гора, обраћала на себе више пажње цијelog свијета и играла тако важну политичку улогу. Наравно, да не ма, а томе је узорак у славној историји Црне Горе и особитом духу њених становника и господара“.

ОГРАДА ВЛАШКЕ ЦРКВЕ на Цетињу јединствена је не само у Црној Гори, већ и у свијету — направље на је од цијеви пушака које су Црногорци заробили у борбама против Турака вођеним у току прошлог вијека.

МОБИЛИЗАЦИЈА ЦРНОГОРСКЕ ВОЈСКЕ за балкански рат, објављена 18. септембра 1912. године, спроведена је невјероватном брзином, тако да су бригаде на својим зборним мјестима биле спремне за полазак на фронт 20. септембра увече. Та војска, слабо одјевена и још слабије наоружана, ко-

Исидора СЕКУЛИЋ

Историјски споменик од границе

...Цетиње, мајушино, стоји у каменитој арени. Опасано је одасвуда не много високим, тамно сивим или печено црним каменом. Јасно видљивих капија у ту арену нема. Тек тамо далеко стење се размиче и пушта у себе каменит колски пут. Цетиње још није град, можда никада ни бити. То је насеље. Није ни насеље, него историјски споменик од границе и од историјске тишине...

На том крајичку Цетиња држао се живот високог стила, чула се конверсација на страним језицима, посматрана су радознalo одласци и доласци дипломата са путовања по Приморју... Ту се писао, даље и даље, летопис црногорске историје: Петровићи су доследно вршили своју мисију, сви Петровићи, и они из сурога манастира што су читали и писали крај свеће, и они из краљевског двора, ту иза ћошка, према италијанском тенису и енглеском крикетграунду — градили су Петровићи од народа нацију, од земље државу... Традиција импоновања имала је већ одавно добар корен тамо у суроме манастиру: Петар Први и Петар Други нису били краљеви, ни учили француски у Паризу, али су били и остали здравина Црне Горе, лепота Црне Горе...

ја је ратовала, такорећи, о своме руху и круху, била је, пајјероватније, једина на свијету, којој је за више од пола године ратовала са само један борац заробљен, а и тај тек пошто је претходно био тешко рањен.

ИАЈМАЊА БАЛКАНСКА ЗЕМЉА, Црна Гора, прва је 8. октобра 1912. године објавила рат некада моћној турској империји, и то топовским хицем. Тачно десет дана након тога „хица слободе“, чланице Балканског савеза — Србија и Бугарска — ушли су у рат против турске, а Грчка дан касније, 18. октобра 1912. године,

У ТОКУ ДРУГОГ СВЈЕТСКОГ РАТА у борбама против окупатора погинуло 517 Цетињана, а у преко педесет казамата и логора робовало је око 1200 грађана од којих се три четвртине није вратило у родни град,

већ су погубљени на стрелиштима или помрли од глади, тифуса и других болести у окупаторским затворима.

Борба за коначно ослобођење овог града трајала је 16 дана — од 27. октобра до 13. новембра 1944. године.

Јеврем БРКОВИЋ

Цетиње

Траје твоја звијезда, трају звона,
О скамењени јауче у ропству.
Историја сврати на камени конак
И створи тебе — створи Црну Гору.

Безглаве птице висе низ стрмине,
Осушени барјаци, сабље с преломима,
Распукла васељена на сиве урвине
Умјесто тебе над очима.

Биљарда вечера уз главу Везира.
(Какав вијек таква му и свита).
Вријеме од праха, срме и синцира
Сву ноћ капље Раду из дивита.

ЦРНА ГОРА ПЈЕСМОМ ОПЈЕВАНА

ЧАРНА ГОРА

Постојбина Урана мезимца,
Преовлађе Јупитера циглог,
Бавилиште Пана и Минерве,
Завичају сами' полубога!
Славна горо, жилиште правице.

Сима Милутиновић Сарајлија

* * *

Твој мач свети раскрчиће пута,
Опростиће браћу бича љута.
Глас твој биће ужас целом свету
Кад подигнеш браћу на освету,
Кад повикнеш милом своме роду:
„Устај, брате, устај за слободу!“

Огњен Грујић

* * *

Црна Горо — сиво стјење,
Црногорци соколови,
Што падосте на криш ови,
На ту врлете и камење,

Те крвати живот свој
Са слободу вјере чисте
Сваком јаду изложисте,
Прим'те братски поздрав мој!

Док се други разбјегосмо
С црним срцем у св'јет б'јели,

Робовасмо и текосмо —
Ви остате лави смјели.
На студени ови кам
Оста вitez Црногорац
За сав народ једин борац,
Оста да се бори сам.

Борите се, браћо дивна,
Пет вјекова дивно, смјело,
Мученички и витешки
Племенито и весело.

Борити се с муком тешком,
Бористе се с тврдом стјеном,
Са невољом са витешком,
С небом, земљом и временом, —

Бористе се самохрани
Вјековима са душмани
Бористе се... .

А кад борба једном стане
И побједе дан осване...
Ти ћеш тада, славни роде,

За слободу, стари борче,
Осветниче Црногорче,

У захлатку од слободе
Отаџбине славне твоје,
Одмарати груди своје!...

Стеван Вл. Каћански

* * *

Ако турска пушка ћути,
Нађе с' други удес љути
Који борцу Црногорцу
Не да душом одахнути.
Ил' налегну сунца зраци, —
Од омаре, жеге дерне,
Сасуше се бистијерне,
Камен нема воду дати,
Па се соко жеђу пати.
Ил' обрне неродица,
Црна Гора

УЗ 13. ЈУЛ — ДАН УСТАНКА ЦРНОГОРСКОГ НАРОДА ДОНОСИМО ПРЕГРШТ СТИХОВА КОЈЕ СУ МНОГИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПЈЕСНИЦИ РАЗНИМ ПОВОДИМА ПОСВЕЋИВАЛИ „ВАЗДА СЛАВНОЈ ПОСТОЈБИНИ“ И ЊЕНИМ ЈУНАЦIMA

Пјема зрна,
и мао јој мало треба,
Ни толико нема хлеба.

Јован Јовановић Змај

* * *

Девет паша што се крете
 преко мора из даљине,
А за њима војске силне
На кршеве твоје свете,

Девет паша с девет страна
Као вуци испадоше
И сви девет пропадоше,
А ти оста, горо славна!

Од Косова па до сада
Све с'оваки бојак бије,
А твој барјак пао није
Нит ће пасти он никада.

Границе су твоје јаке:
Костима су ограђене,
А песмами подмићене —
Стварање су за јунаке.

Љубомир Ненадовић

* * *

Црна Горо поносита
Од вјекова вазда славна,
Ти си мада кршевита,
Ал' побједи вазда справна.

Ти си алем српске круне,
Црна Горо лег горштака,
Слободе ти сјај не труне
Док је твојих див-јунака.

Азијатски нападачи
Кушили су да т' униште,
Ал' би анџар твоји јачи
У побједи на бојиште.
Дизала си соколове
Да с' одјупру вазда сили,
И одрже кроз вјекове
Независан свој род мили.

Твоји синци и јунаци
Остануће роду своме
Као сунцу сјајни зраци
Навјек вјерни кршу твоме.

Мило Јововић

* * *

Црна Горо, кршовито стјење,
Кршно стјење, врлетно камење,
— Гујездо славна гића доколова,
Станче љутих лава и дивова!
На твом кршу, што се је небу вије,
Луч слободе ув'јек јасно сије;
Љута бура петстојетног мрака
Угаснут јој не би кадра зрака.

Осман Ђикић

* * *

Црна Гора разговора нема,
иљ' ја не знам са стењем да зборим?
Зар ћу јадом да је разговорим?
— Зашито су ти шуме погинуле,
иљ' су камене?
Зашито су ти воде усахнуле
с ликом јунака?

Зашто немаш хлада ниједнога
сва си без сене,
за бегунца и за намерника,
земљо опака?

Зовем гласно и дозивам.
Је ли шума зашумела,
иљ' се камен, под кораком,
јеком одазива:

— Која гора хајдуке хранила,
та је гора високо израсла.
Која стена скривала јунака,
та је стена водом запевала,
Кад је стена водом запевала,
Кад настапу дани страшног гнева
извиће се шуме од камена
жеђ хајдучка пробудит' изворе.

Милан Дедић

* * *

Као рушевине, као перје петла
Из ноћи излазе кроз младе тиније
Богови што посе у рукама светла,
Трозупце, асуре, ножеве, чиније.
Као несвестица невесте у води,
Као талас који опет краде дане,
Младићи у бакру или непогоди
Доносе бубњеве, фруле и тимпаче.
А када се залив, исклесан од снега,
Пропне изнад мора са мирилом
шасле,
Девојке излазе тако где их Дега
Моли да порасту, а нису порасле!

Милосав Мирковић

* * *

Ој, да ми је имат' крила,
Црна Гора, мајко мила;
Да на твоје слетим стране
И да видим партизане.
Да их видим гдје се боре
За слободу Црне Горе.
Да поздравим другарице
Од другова из тамнице;

Да им кажем, мила мати,
Није тешко тамновати,
Јер високо дух се вије,
Зато нама тешко није.

Кад дођемо из тамнице,
Платиће нам издајице.

Народни пјевач

* * *

Какво ли тражиши благо у теби
најмилија,
с војскама синлим и флотама
ратних лађа,
кад је слобода била једино
што кам твоји рађа
а јунаштво твоја
једини индустрија?

О могла си пред свима ноку-дању
чупове да истресеш, да сви се
згрну љуто;

пред њих би пало само
изгублено и жуто
увјерење о сиромашном стању.

Па зашито насртаху бијесни
на твоја врате
као да кријеш у себи сва
блажа белосјеветска

и све руђнике суха злата,
ти — сиромашице моја словенска!

Александар Ивановић

* * *

Ко рече да си само камен
Усијан, оштар, тврд и сив,
Кад ти си нашег рода знамен,
Његовог битка спомен жив.
И у твом крају расте жито
И војке цвату, блеје стада,
Са малим плодом срце сито!
На стубу славе — чврста зграда.
Големе снаге твој је војјек,
Крилатог маха био довјек,
За брата братску крв је дав'о,
И кад је гин'о, шале зби'о,
И своје кости свуд је сиј'о,
И свуд је стиз'о, никад спав'о.
Ко рече да си благом ситна
И да си штурба, да си сура,
Кад ти си храна, ти си китна,

Кад ти си благост, ти си бура!
Широка душо, срце свеца!
Под твојим кровом љубав цвјета,
А кћери твоје, твоја дјеца.
Питоми то су макови љета.
Ти ниси црна. Само црни је
Обојен црно црни ћаво,
Справедна гњева који бјен је
С рамена твога у гњут — право!
О, ти си бакља, ти си луча
И гром где лом је, где туча.

Сајт Ораховац

* * *

У твојим стјенама мртви леже Турци
а на извору заспаše Французи,
њемачки главама се засићи вуци,
на камену твоме Римљани засузи;
сваком мртвом ти по једну звијезду
да не буде криво мајци која роди
једну жртву твом камену и слободи
твом шакалу, твоме орлу, твом
гнијезду

Драгутин Вујановић

* * *

На бридовима мојим небо се посијече
и ранено на море клону да се вида
на море мелено.
Нада мном звијезда од страга
зелена
бол и љубав на мојем језику.

Сва од костију
а не знам да паднем на колена
све ми црно до образа
кад ме бол жеже
облаке високе волим
из десног ока ведрина
из лијевог црна туга цури.
Око моје у метак претворено
на литицама времена.

Мирољуб Ђуровић

* * *

Ноћ кад злодух прогања,
ноћ кад потања да себе не чује,
ноћ кад Црногорац битку сања
и пушкију место жене миљује.
Ноћ крепког договора, ноћ умова,
Црну змијурину од репа до главе
претући!
О ноћи непресушна, кад слама кумова
просочи стазу куд минуше горући
погледи у страшни суд бића.
Челом упереним у звијезду стићи
не окрећући се до трајног
крвопролића,
а потом у затрављена пролећа
отићи.

Гојко Ђапчевић

* * *

Путују дневи кроз тере,
а ми пловимо широком ријеком,
која у бескрај тече.
Земљо истинска.
Даровала си нас сјајним зраком,
од којега си тако живи.

Војислав Вујановић

* * *

Кад она подигне руке у небеса
Ни смијама њеним није до живота.
Ако је још знам, а знао је јесам,
Све је ближе небу, ко небесна сва је.
Неће бити земља, ал биће љепота
Пред којом се ћути, моли и нестаје.
Јеврем Брковић

БЕЗБЈЕДНОСНА СИТУАЦИЈА НА ЗАДОВОЉАВАЈУЋЕМ НИВОУ

У ТОКУ 1982. ГОДИНЕ подручје наше општине посетило око 120—130.000 домаћих и око 60.000 страних туриста. Поред овога броја домаћих и страних гостију, као и присуства не малог броја грађевинске оперативе и приватних радника на подручју наше општине, захваљујући ангажовању службе унутрашњих послова, свих субјеката друштвене самозаштите и друштвено-политичких структура, укупна ситуација је врло успјешно контролисана.

Квалификациона структура радника Одјељења углавном задовољава, али је проблем што, према постојећој систематизацији, у Станицама недостаје 12 милиционера. Радно вријеме у сезони износи 12, па и више чак и сова. Техничка опремљеност органа не задовољава, нарочито када су у питању ручне радио станице и веза према Одјељењу милиције у Петровцу. Ни опрема за криминалистичку технику није комплетирана, а осјећа се потреба и за једним јачим пловилом.

Служба је, иначе, постављена и организована врло добро, због чега су добијене бројне похвале. Поваја је у нашој Републици увела прилог награђивања према резултатима рада. Поступак према странкама и грађанима је на завидној висини. Ватreno оружје је само је-

дном употребљено када је радник милиције гао у ваздух приликом хватања криминалаца затеченог на извршању кривичног дјела.

СУЗВИЈАЊЕ КРИМИНАЛИСТИЧКЕ ОПРЕМА

Са великим бројем гостију током сезоне наше појединачне доје и знатан број криминалаца из унутрашњој ствари Републике, па и читаве земље. Ради се о криминалицима врло покретљивим и често моторизованим, што отежава њихово откривање и хватање. Због одуступности инспектора за сузбијање привредног криминалитета, који је до септембра 1982. године био "Политичкој школи „Јосип Броз Тито" у Кумровцу, ово радно мјесто већи тио голине било је не попуњено, због чега је током 1982. поднесено свега

свет кривичних пријава из

области привредног криминалитета: једна због пљачке шест због пронење, по једна због злоупотребе службеног положаја, несавесног пословања у привреди и због недозвољене трговине.

Из области класичног криминалитета регистровано је укупно 141 кривично дјело. Еајбройнија су краје (извршено 37, а откријено 27) и тешке краје (извршено 70, а откријено 43). Највећи број ових дјела извршен је током туристичке сезоне по плажама, аутокамповима, хотелским собама и приватним кућама.

Од укупно 141 кривично дјела из ове области 123 су у моменту извршења била с непознатим извршиоцем. Служба је накнадно расвјетила 84 дјела и открила извршиоце, што је најбољи резултат, који је ово Одјељење постигло за дуги низ година, а сигурно и један од најбољих у нашој Републици.

Због кризичних дјела извршених 1982. године поднесене су пријаве против 138 лица (20 малолетника). 21 лице лишене је слободе и предато надлежном истра-

жном судији. По потјерици ма судова и других органа унутрашњих послова на овом подручју пронађена су 52 лица од којих је 18 хапшено и спроведено у тим који су расписали потчице.

ЈАВНИ РЕД И МИР

Прекршаји против јавног реда били су у порасту: у 1981. години регистровано их је 346, а у 1982. — 400. За разлику од ранијих година било је мање тежих прекршаја јавног реда и ми-

ра. Од 1423 легитимисана лица 381 их је привођено у Одјељење, а 252 су задржана због основане сумње да су извршили кривично дјело, ради утврђивања идентитета или због скитањичења.

Крајем прошле године у Будви и Петровцу било је случајева бацање не много опасних експлозивних напаљава, али које су изазвале узимање грађана. Извршиоци неких од ових прекршаја су идентификовани, па су, пошто се радио о малолетницима, њима и њиховим родитељима упућена озбиљна упозорења.

БЕЗБЈЕДНОСТ САОВРАТЊА

Радници милиције контролисали су 8.745 возила и опоменули 2.294 возача, налију мјеста новчано казнили њих 1.228, против 408 поднијели пријаве за прекраје (195 због саобраћајних нестога — којима је 13 лица повријеђено). Овим показатељима није обухваћено стање саобраћаја на јадранском путу ван Будве и на цетињском путу, који по крива Републичка станица милиције за безбједност саобраћаја. Прекршаји у саобраћају најчешће се дешавају током сезоне због гувјаве на путевима, преморености возача, непоштовања прописа, стања путне мреже и непстругне хоризонталне и вертикалне сигнализације.

ПОГРАНИЧНИ ПОСЛОВИ И СТРАНЦИ

И поред више упозорења, има још лица која пружају услуге смјештаја гостима, не пријављујују странце, чак ни стране дипломатске коизуларне представнике. Кроз сезонски гранични прелаз у будванској луци, који је отворен сваке године од 1. маја до 31. октобра, прошло је прошле сезоне 179 страних пловила са 195 путника и чланова посаде. Међутим, из године у годину, понавља се проблем смјештаја царинског гаћника и радника пограничне милиције. За наредну сезону овоме би требало повести више гачуна.

ПРОТИВПОЖАРНА ЗАШТИТА, ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И ЕКСПЛОЗИВНЕ МАТЕРИЈЛЕ

У 1982. години регистрована су три пожара. У кухињи хотела „Меркур“ причињена је материјална штета од око 1.300.000,00 динара. До пожара је дошло због непажње радника, па је против неких покренут крељнички поступак. У аутокампу „Авале“ у Бечићима изгорио је шатор с комплетном опремом једног госта, због непажње и нестручног руковања плинском боцом. Штета је процјењена на око 150.000,00 динара. У трећем случају радио се о шумском пожару у реону Чучка, којом приликом није причињена знатнија материјална штета.

На подручју наше општине регистровано је 1175 комада разних врста оружја — 66 у посједу радних организација, а 1109 у посједу грађана. Од тога је ловачких пушака 524, ловачких карабина 40, малокалибарских пушака 31, пиштоља и револвера 510 и четири ваздушне пушке. Током године примљено је 124 молбе за дозволе за набавку оружја — 99 је пријешено позитивно, а 25 је одбијено. Издата су 163 одобрења за набавку 4635 метака.

Све учествалија је појава злоупотребе оружја — пушкања на свадбама, славама и другим весељима. Током 1982. године извршено је 54 штета опште, што појединачно контроле физичког обезбеђења објекта и у 19 случајева поднијете су пријаве за прекраја радника обезбеђења или одговорних руководилаца, а у неким случајевима упућивана су и писмена упозорења одговорним лицима у циљу отклањања уочених недостатака.

У потрази за дједовим огњиштем

Камера је забиљежила дugo очекивани сусрет

да Американка. — Нисам вјеровала да овде живи тако привлачен и гостољубив народ. А природа тек!.. Када се вратим у Бјут, причаћу свима какав је ово народ, и ова земља, и колико овде људи желе да им се дође! Сада сам тек љута на свог сада што није дошао бар једном у родни крај свог оца.

Бурђин супруг Роберт све је посматраја готово нијемо. Понекад би само упадао у ријеч и допуњавао супругу, јер му се чинило да није казвала све што је требало.

— Путовали смо дosta и раније — рекао нам је. — Ја сам, на пример, пропутовао француску ривијеру. Учинило ми се да је то најљепше што има на земљи. Међутим, када сам долао на црногорско море ујвијерио сам се да има и од лијепог љепше. Тако разноврсне природне љепоте, као од Скопља до Будве, нисмо нигде видели. Смјењују се шуме,

плодне равнице и ријеке с дубоким кањонима. Па језера!.. Никад нисам могао да замислим тако чисту и прозирну морску воду као што је ова овде, на овом вашем мору...

На крају да кажемо ријеч-дјвије о Ђурђином дједу Марку Станишићу, који је и повод овог путовања. Стари је ратник из балканских и првог светског рата. Осјећајући да не може засновати породицу у условима сиромаштва у маниском селу Станишићима, послије пробоја Солунског фронта и ослобођења земље, пошао је у србију — трбухом за крухом. У потрази за работом стигао је у државу Монтану (УСА) и у Бјуту засновао породицу огњиште. Оженио се дјевојком из Старог краја — Маром Лучић. Стигла су и дјеца. Најприје син Ђурђо (Ђурђин отац), затим кћерка Милка, па син Мирко. Нисе било друге, требало је

испод земље вадити хљеб — да се прехрани породица. Тако су се ратничке руке дохватиле крампа и остатак здравља — послије Тарабошка, албанске гоготе, Кајмакчалана и других ратишта, — брзо је ишчезао у америчким рудокопима. Умро је у шездесетој години. Дјеца су остала с мајком — расла, учила школу, запошљавала се. И сви су научили матерњи језик. Ђурђин отац Ђуро зна и да пјева народну пјесму „У Ивана господара“. Али, сљедеће кољено — Ђурђа, њена браћа и сестре — не знају српско-хрватски. Баба Мара је умрла прошле године. Но, и ако не зна језик, Ђурђа је претекла оца и посетила дједово огњиште.

Владимир СТАНИШИЋ

ИЗВОДИ ИЗ ИЗВЕШТАЈА О ПРОШЛОГОДИШЊЕМ ПОСЛОВАЊУ

Како је радило Одјељење за општу управу и друштвене службе

Општинско одјељење за општу управу и друштвене службе, организовано у три одсјека — за општу управу и самоуправљање, за имовинско-правне послове и за друштвене службе — броји 11 радника, не рачунајући начелника Одјељења. Квалификациона структура радника доста је нездовољавајућа, и то утиче на квалитет рада. Ипак, задаци су обављени тачно и, углавном, у предвиђеним роковима.

Одсјек за имовинско-правне послове припремио је 93 предлога рјешења о изузимању земљишта, донио је 128 разних рјешења из области имовинско-правних послова, предложио пет рјешења о утврђивању општег интереса и о експропријацији; зајачућено је 250 споразума о најнади за изузето или експропријисано земљиште; издато је 58 ујеренja по захтјеву странака; одговорено на 70 разних дописа по захтјеву странака и Комисије за представљање и жалбе. Слушано је 2100 странака. Радници овог Одсјека учествовали су у раду Комисије за процјену, и активно се укључили у поступке око утврђивања накнаде по предметима који су вођени код Општинског суда у Котору.

Комисија за распоређивање узурпација земљишта у друштвеној својини извршила је идентификацију узурпације и узурписања у 41 случају, саслушала странаке и покренула законом предвиђени поступак, донијела 12 рјешења да се узурпирани земљиште врати друштву и сва рјешења су извршена.

Одсјек за општу управу и самоуправљање бавио се развојем самоуправних односа и вођењем матичних књига, бирачких спискова, овјером преписа, потписа и рукописа. Практично је и пружавао метод рада и организовања органа управе и предлагао мјере за њихов ефикаснији рад, затим доношење и усклађивање нормативних аката за све органе управе и службе Скупштине општине. Обраћајао је статистичке податке у вези кадровске структуре, припремао рјешења и друга акта у складу с одредбама самоуправних споразума и појединачних одлука самоуправних тијела, издавао радне књижице и овјеравао уговоре између лица која раде средствима у својини грађана и радника који су с њима удружили рад.

Одсјек је радио на припреми текстова нацрта прајилника: о стручном усавршавању радника, условима и начину коришћења путничких аутомобила, радним односима, накнадама трошка за службене путовања и других трошка радника. Започет је рад на Правилнику о систематизацији радних задатака и послова Јединствене радне заједнице органа управе и служби.

Одсјек за друштвене службе обављао је послове из области борачко-инвалидске заштите, књиговодства и ликвидације новчаних примања по прописима из области борачко-инвалидске заштите,

те, из области старатељства, референта за науку и културу, физичку културу и образовање.

У реферату борачко-инвалидске заштите у 1982. години по захтјеву странака пријешено је осам предмета, а по службеној дужности 177. Ријешено је 24 захтјева за бањско-климатска лијечења, три одбијено, а 16 лица упућено је на бањско-климатско лијечење у природним љечилиштима.

У реферату за књиговодство и ликвидатуру вођена је евидентија о инвалидско-борачкој заштити, и то посебно за кориснике који остварују права по савезним прописима, а посебно за one који остварују права по републичким и општинским прописима. Вршена је ликвидација и обрада исплате за личне и породичне инвалидске који остварују ово право по савезном закону, исплата инвалидског и породичног додатка, а по општинским прописима исплата сталног мјесечног додатка корисницима материјалног обезбеђења учесника НОР и учесницима ранијих ослободилачким ратова, носиоцима Споменице 1941. године и корисницима цивилне инвалидности.

Обављени су управно-правни послови из области образовања, културе, физичке културе и здравstva који су стављени у надлежност овог органа и вршен је надзор над радом организација удруженог рада и самоуправним интересним заједницама које се баве тим дјелатностима.

У сарадњи с Републичком просвјетном инспекцијом вршен је надзор над спровођењем прописа из области образовања и востпитања, изграђене су информације о успјеху ученика у Школском центру средњег усмјerenog образовања на крају I полугоđišta и на крају школске 1981/82. године, о успјеху и раду основних школа на крају школске 1981/82. године, Републичком заводу за заштиту споменика културе достављен је списак свih споменика и спомен обиљежја из НОБ на територији наше општине. Одређено је 25 предмета из области додјела студенatskih кредита за Основну заједницу за студенatski и учениčki стандард и један предмет за додјелу стипендије из Титовог фонда. Републичком секретаријату достављена је информација с примједбама у вези јавне расправе о Напрту закону о усмјerenom средњем образовању и васпитању.

Општинско одјељење за привреду и финансије у тој 1982. године обавило је постављење задатке. Додуше, понедјеље су пробијени рокови, али, с обзиром на велики обим послова и немогућност да се избегну кашиња због недовољне кадровске способљености, укупни резултати ипак, задовољавају.

Послови привреде били су изразито обимни и сложни, посебно с обзиром на стање тржишта и проблеме снабдијевања узгаја. У циљу заједничког и успјешног rješavanja проблемa Одјељење је стање било у контакту с Републичким секретаријатом за привреду. У два наврата информисало је делегате Скупштине општине о снабдијевању које је прошле године било релативно задовољавајуће, с обзиром на објективне тешкоће на југословенском тржишту. Томе су знатно доприносијеле и компензације које су за појединачне дефицитарне производе исплаћиване из буџета.

Успјешно су обављени текући послови с власницима приватних радњи, а издат је велики број разних ујеренja и рјешења.

Захваљујући ангажовању референта, сви задаци из области плана и анализе су рјешавани — само у појединачним случајевима с мањим закашњењима. Од значаја је и то што је, и поред кадровске непotpunoности, Одјељење радио на анализе послова привреде, које је радије Скупштини презентирава Служба друштвеног књиговодства.

Покренут је поступак измене и допуна Друштвеног плана развоja општине Будва за период 1981—1985. године и припремљен Напрт договора о основама за развој туризма и угоститељства и за изградњу и реконструкцију путне мреже.

Познато је да је код плањирања са пресудног значаја за благовремено извршавање задатака да се сви субјекти плањирања придржавају утврђених рокова. Међутим, у нашој општини, скоро по правилу, касни се с доношењем планова. Поред тога, они су мањом нереални — више су то плајови жеља — и нису усклађени с могућностима развоja.

Одјељење је припремило за Извршни одбор оцјене по разним захтјевима привредних субјеката, посебно по основу санационих програма. Послови буџета и рачуновод

ства највише су обухватили текуће послове, дотације корисницима, разна књижења и састављање периодичних обрачуна. Редовно је практично кретање опште и заједничке потрошње у општини, а урађен и ребаланс буџета за прошлу годину.

Одјељење за привреду и финансије

ру, те избегли многи пропусти и слабости у раду друштвених и привредних дјелатности, који су условљени недостатком података о простору.

КОМИСИЈА ЗА ПРОЦЈЕНУ НЕКРЕТНИНА И ПРАВА

Комисија за процјену некретнина и права до краја 1982. године завршила је 73 предмета промета земљишта и 23 предмета промета грађевинских објеката. Прометна вриједност квадратног метра утврђена је од 200,00 динара у Брајићима до 1.500,00 динара на подручју Будванској пљаћи и Бабином дому.

Грађевински објекти процењени су од 28.000,00 до 40.000,00 динара, зависно од тога да ли је у питању грађевинска или прометна вриједност.

Цјелокупан посао Комисија је обавила у комплетном саставу, вршећи на лицу мјеста, идентификацију земљишта и грађевинских објеката. Њеним члановима исплаћивана је накнада у четој износу од 80,00 динара по часу. За укупан посао — од маја до децембра 1982. године — за рад Комисије исплаћено је 221.479,25 динара у бруто износу, односно сваком члану по 21.200,00 динара нето.

Највеће тешкоће Комисија је имала приликом процење вриједности некретнина по захтјеву Општинског суда у Котору у оставничким поступцима код којих нема наследника првог наследног реда. Од укупно четири захтјева ове врсте завршен је само најлакши предмет — процјењено је 26 честица земљишта и три честице зграда на територији три катастарске општине.

Знатан број предмета односно се на поклоне грађевинских објеката и земљишта између сродника првог наследног реда који су ослобођени од плаћања пореза на промет, а плаћају само судску таксу у висини 1% од прометне вриједности поклона. Крајем прошле године, уместо уговора о поклону, појавили су се уговори о дубијим кућним заједницама, где се, такође, не плаћају порез на промет, већ судска такса за предлог и одлуку првостепеног суда у укупном износу од 120,00 динара.

П.

На плажама је снажнији дана све више гостију

ТЕРИТОРИЈАЛНА ОДБРАНА

Развијање војничких врлина — основа стручне обуке јединица и штабова

ТЕРИТОРИЈАЛНА ОДБРАНА, најшири облик организованог оружаног општенародног отпора, ствара се у бази где људи живе и раде, а израста у складу с потребама, правима и обавезама радних људи и грађана. Аналогно томе, у нашој општини формирани су и јединице територијалне одбране мјесних заједница, чиме се омогућава организовано и брзо укључивање грађана у масовни општенародни оружани отпор против евентуалног непријатеља. Каква ће се јединица територијалне одбране формирати у мјеској заједници зависи од процењене надлежних органа, при чему се има у виду број становника и војничких обвезника, као и добровољаца — омладинаца и жена — који се укључују у јединице територијалне одбране, затим важнији објекти на одређеној територији и захтјеви који произилазе из плана употребе јединица. То значи да ће јединице територијалне одбране у мјесним заједницама, бити различитог састава и величине — загисно од њихових могућности и потреба.

Општински штаб територијалне одбране одговоран је за борбу и командовање у евентуалном рату. У неколико задњих, а посебно ове године тешките у додградњи Штаба је да се што већи број стајашина, у првом реду оних на командним дужностима, војно-стручно оспособи кроз дојнинску обуку у наставним центрима ЈНА.

Подизање нивоа војно-стручног знања и оспособљавање припадника територијалне одбране за извршавање сложених задатака у миру и у рату, као и повезивање њихових задатака с политичком, безбедносном и економском ситуацијом изискује доста додатних напора Штаба и органа друштвено-политичке заједнице.

Надлежни војнотериторијални органи покренули су иницијативу да се ради што бољег оспособљавања штабова и командија јединица територијалне одбране, овладавања знањем и вještinama, посебно за дејства на евентуално привремено заузетој територији

формирају наставни центри обуке за више општина. Они би били оспособљени и опремљени као центри ЈНА — имали би, поред осталог, полигоне, стрељишта, појединачне жабинете, савремено материјално обезбеђење и квалитетан кадар.

Добровољном укључивању омладине и жена у јединице територијалне одбране придаје се све већи значај, па се инсистира да руководство омладинске организације више сарађује са Штабом територијалне одбране. Зато свака јединица територијалне одбране треба да има, поред партијске, и омладинску организацију, како би омладина дала што већи допринос организованости за оружани отпор непријатељу.

У организацији Општинског штаба изведено је у првој половини ове године више вјежби јединица територијалне одбране наше општине, и то са штабом, специјалном, инжењеријском, позадинском, извиђачком, поморском, праштапским и неким јединицама мјеоних заједница. Одржаки су курсеви за проширење знања о новом наоружању и у ватреној обуци, а извршена је и преобука неких специјалности од значаја за територијалну одбрану. У акцији „Јединствени у одбрани и заштити“ усавршава се систем друштвене самозаштите. До ста војних стајашина упутивано је на усавршавање у школске центре ЈНА. Већа пажња поклањана је и њиховом индивидуалном оспособљавању и усавршавању, за што се располаже потребном литературом и средствима.

Тежиште рада дато је ове године војним вјежбама и обуци територијалних јединица, док је до сада већа пажња поклањана ратном планирању и опремању јединица. На обуци се проводи већином практично увјежавање јединица, а у обуци Штаба примијењени дио обуке. На свакој вјежби води се комплетна наставна документација и биљеже резултати, како би се у наредним фазама обуке могли отклањати ученици недостатци.

Поред примјерног одзыва, залагања и дисциплине, вјежбе су показале добро мо-

ралнополитичко стање и будност припадника јединица територијалне одбране. Иако су одвијнути од војничког живота, они нису заборавили оно што су учили док су били на одслужењу војног рока. На вјежбама се активирају партијске организације, расправља се о раду, односима и дисциплини.

Јачање осјећања припадности оружаним снагама, уз развијање солидарности, другарства, скромности, поштења, одлучности и других врлина основи су на којима се спроводи војно-стручна обука у јединицама територијалне одбране у нашој општини. Тако ће се и даље наставити.

Перо КНЕЖЕВИЋ

РАЗМАЖЕНИ ВОЈНИЦИ

Обавеза је и част да се служи војни рок и с тим у вези извршавају друге грађанске и патриотске дужности. Дилема са свим тим у вези не би смјело да буде. Јер, зна се како се на овим нашим кршевитим просторима слободан живот стицаш и брачиш и излишно је о томе много говорити.

Овом приликом указујемо на једну учествалу, ни мало пријатну, појаву. Начелник Одељења народне одбране Скупштине општине Будва је недавно, и то у два наврата, изјавио да је та служба напросто притиснута интервенцијама са стране у вези извршавања војних обавеза и задатака појединца. Многи војни обвезници, наиме, чине све да своју обавезу у „истуреној линији“, како то они кажу, обаве на што је могуће лакши начин. Тако, ако се младић регрутује у „текси“ војни род слиједе интервенције да му се да не-што „лакше“. Интервенише се, даље, да „дијете“ буде што је могуће ближе кући и слично. Затим, појединци из друштвено-политичких форума траже да се дотични друг не позива на војну вјежбу, јер, ето, баш је у то вријеме неопходан на радном мјесту, па ако се не ослободи те обавезе колектив у коме ради имаће грође проблеме.

За „размажене војнике“, наглашава се, интервенције стижу и с најодговарнијих мјеста у Општини, а заборавља се да је управо стална припремљеност и спремност да се ово наше самоуправно друштво у сваком моменту брани и одбрани прва и најважнија обавеза.

Д. Н.

Конкурс за избор нових стипендиста Титовог фонда

СТИПЕНДИЈЕ СЕ ДОДЕЉУЈУ:

- за редовно школовање, доквалификацију, преквалификацију и специјализацију младих радника;
- за стипендирање ученика другог ступња усмјerenog средњег образовања;
- за стипендирање студената на вишим и високим школама и факултетима.

НА КОНКУРСУ МОГУ УЧЕСТВОВАТИ:

- Млади радници који раде у основној организацији удруженог рада, радним заједницама и другим облицима удружењивања рада и средстава; дјеца косилаца самосталног личног рада; удруженских индивидуалних земљорадника и пензионера; дјеца која су лишена родитељског стања, као и дјеца радника на привременом раду у иностранству — под условом:

— да су завршили заједничке основе усмјerenog средњег образовања,

— да у претходне две године имају најмање просек 3,5 (ученици, односно 7,5 студенти),

— да мјесечни приход по плану њиховог домаћинства не прелази 4.500 динара мјесечно,

— да су се опредијелили за изучавање занимања која су потребна удруженом раду,

— да се истичу у раду омладинске организације, друге друштвено-политичке или друштвене организације.

Предност при додељивању стипендије имају под приближно једнаким другим условима, кандидати који се опредијеле за производњу и друга занимања којим се задовољавају кадровске потребе удруженог рада и друштвено-политичких заједница, у материјалној производњи или другим дјелатностима од посебног друштвеног интереса за одређено подручје, као и они који се посебно израженим склоностима и способностима за одређена занимања.

Кандидати из ове тачке, поред молбе, подносе следеће доказе о испуњавању услова конкурса:

а) УЧЕНИЦИ

— свједочанство о завршеној обавези да се школовање и средње школе и потврда о упису

— увјерење о кућној заједници

— увјерење о приходу за 1982. годину

— увјерење (потврду) о висини личног дохотка за прво полугође 1983. године, за чланове домаћинства који су у радном односу.

б) СТУДЕНТИ

— свједочанство свих радника који се школовају и потврду о упису

— увјерење о положеним испитима на факултету,

— остала документа која прилажу ученици.

Молбе и предлози уз доказе о испуњавању услова конкурса, подносе до 10. септембра 1983. године, Скупштини Титовог фонда Црне Горе, преко Савјета Титовог фонда у општинама, где се могу добити потребни обраци и ближа обавештења о конкурсу.

Непотпуна и документа достављена након утврђеног рока, неће се разматрати.

Снајпериста на положају

НОВЕ КЊИГЕ

Светозар Вукмановић Темпо: „Револуција која тече“

На промоцији књиге „Револуција која тече“ говорили су њен аутор Светозар Вукмановић Темпо и др Зоран Лакић из чијег излагања доносимо краћи одломак.

До сада је историја наше најновије прошлости приказана само у једном свијетлу; дуго се писало и говорило претежно о њеним свијетлим странама. Она друга страна је прећуткана и самим тим остављена за дане који долазе. Увјeren да отворено писање и о грешкама неће нашкодити револуцији, Темпо је у уводу својих мемоара написао: „Разумије се, трудио сам се да моја казивања буду што вјернији приказ догађаја у којима сам учествовао. Стога пишиш нијесам „лакирао“, никога нијесам штедио, ни себе. Наша револуција је тако велика да је не може затамнити изношење њених дилема, издава и пролазних неуспјеха.“

Ова два момента била су разлог жучне реакције до које је дошло одмах након објављивања фрагмената Темпових мемоара. Изговоре не су оштре ријечи, па и неуобичајено тешке осуде — да су писани „од ока, исхитрено и неаргументовано“, да су у њима дате „личне и површине импресије“ о устанку у појединим регионима где се Темпо налазио у својству делегата Врховног штаба или Централног комитета КПЈ, затим да су у мемоарима третирани људи и догађаји на „произвољан и ненаучан начин“. То су, истина, била јединочна мишљења. Међутим, пошло се и даље. У дискусију о Темповим мемоарима укључили су се и поједини форуми. Њихове ојцени биле су још оштрије — да „мемоари наносе штету и потхрањују оне снаге које су биле или су и дајач против наше револуције...“

Покушајемо да констатујемо неколико основних чињеница: да ли је Темпо био на мјесту одакле се могло видjeti вријеме о коме пише, заправо да ли је био у жижки догађаја; да ли је илустровао виђење тога времена, односно да ли је рекао све што је могао рећи? Ова два момента битан су предуслов за опредељење у писању мемоара, односно за њихово вредновање. Појимо, затим, мало даље: колико су Темпови запажања вриједна и могуће корисна да би се могла и морала обликовати мемоарима. И на крају — какав је начин на који су писани Темпови мемоари, при чему мисlimo на начин израза, стил и језик.

Светозар Вукмановић Темпо једна је од истакнутих фигура нашег револуционарног покрета и социјалистичке изградње. У међуратном периоду био је задужен за вождан сектор партијске пропаганде у Покрајинском комитету КПЈ за Србију и у Централном комитету КПЈ; био је један од лидера студентског покрета на Београдском универзитету у вријеме када је тај покрет био у највећем успону; у својству делегата вишег партијског форума имао је задатак да обилази

терен и оснива партијске организације; најзад, на крају овог периода, изабран је за члана ЦК КПЈ на Петој сејамској конференцији ЦК КПЈ, октобра 1940. године. У ратном периоду Темпо је један из најужег круга руководилаца око Врховног штаба или Централног комитета КПЈ. Сдлазио је на извршавање деликатних задатака у Босни и Херцеговини, Македонију и у неке друге ујде ргионе, било у својству делегата Врховног штаба или Централног комитета КПЈ. По специјалном задатку боравио је у Албанији и Грчкој; усоставио је везе и с Бугарском радничком партијом — одржавао састанке с истакнутим представницима ових земаља. У послјератном развијку налазио се на још одговарјним дужностима; члан је бројних засиједања Савезне скупштине, члан Голитира ЦК КПЈ, потпредсједник СИВ-а коме је на челу био Тито, предсједник Централног вијећа Савеза синдиката Југославије, члан Уставне комисије за промјену Устава 1963. године, руководилац или члан бројних партијских и владиних делегација у међународним контактима, и на крају, лични изасланик владе, Републике и Централног комитета КПЈ у бројним мисијама од међународног значаја...

Сасвим је извјесно да је необично важно да ли је Темпо рекао све што је могао рећи? Ово питање би се могло и продубити: да ли је Темпо могао рећи све што је знао? Истичемо у први план ова два питања — више разлога. Објективно приложење истини скидатбу с многих чињеница. Снимајући револуцију низ јесу доживјели, могло се понекад учинити да је све ишло глатко, да су њени учесници и војни били непотрјешиви, а то значи и недокучиви за свијест младог јека садашњег времена, који се спрема да настави револуцију, јер је васпитан њеним духом. Ово истичемо стога што револуција надахнује само пуном и не-лакираном истином. Утисак је да је Темпо рекао доста или готово све, ако се мисли на период који хронолошки допира до завршетка рата. Такав утисак се нама, односно није једнако ујерљив за вријеме које је предмет посљедње — четврте књиге мемоара — од ослобођења до Брионског пленума. Но, ми се морамо задовољити и оном што је рекено, уз констатацију да тамо има много онога што, вјероватно није нигде забележено, или још није доступно за коришћење. Уосталом, може се рећи да је Темпо доста рекао и онда када је сасвим створен и отворено прича, али и онда када је шкrt на ријечима, или кад сасвим ћuti.

Темпо изванредно добро уочава и истиче важније од мање важног, актуелније од тренутно мање актуелног. Та запажања су утолико

важнија уколико је више стасавао и сазијевао у професионалног револуционара и руководиоца НОВ и социјалистичке изградње. Кроз ту призму гледано, приоритет има четврта књига, јер пам Темпо саопштава ствари које су од осбитог значаја за Југославију: ставове о кључним питањима социјалистичке изградње, унутрашње сукобе и разлике у концепцији друштвеног развијка који су довели до Брионског пленума, затим теоретско обликовање новог пута у социјализам, али, исто тако, и ствари које су саставни дио свјетске, теорије и праксе о развијку социјализма: Резолуција информира 1948. и отварање перспективе равноправних односа међу социјалистичким земљама и партијама и специфичних путева у развоју социјализма, политика несврставања — њени принципи и место у свакременом свету. Исто тако, нека Темпова запажања о начину рјешавања унутрашњих противујечности нашег развијка могу да буду интересантна и са становишта оцјене усвојене политици друштвено-економског развија...

Да би се стекла потпуна слика о садржају Темпових мемоара ваља рећи да његова казивања почињу записима о родном крају у вријеме Темповог дјечаковања, а да се завршавају збиранима непосредно послије Брионског пленума ЦК СКЈ 1966. године. То је прилично непроучен период у нашој историографији. У овом времену долази до пуне афирмације различитих путева у развоју социјализма, иако је то питање још увијек предмет расправа у међународном социјалистичком свијету и савременој теорији о социјалистичкој револуцији, ослободилачком рату и социјалистичкој изградњи...

Интересантни су детаљи о разлозима формирања добровољачких јединица у НОВ, понуђена рјешења о стамбеним проблемима у послјератном изградњи, која су занимљива и као трајнија оријентација, дебирократизације друштва и друштвеног апарата. Неки детаљи о стању у међународном радничком покрету, које је Темпо саопштава у четвртој књизи, где су чак и доминантни, заслужују пажњу и са становишта извршности. На другој страни — сликање атмосфере из међудруштвених односа, портретирање личности државника и лидера појединих партија и покрета с којима се састајају могу бити занимљиви детаљи, чак, и у функцији дипломатије послјератног периода.

Када је већ ријеч о важним детаљима које доносе ови мемоари, ваља рећи да неки јесу смјели бити и спуштени, нарочито они који су били основна преокупација писца у одређеним периодима његовог револуционарног рада. Ту мислимо, у првом реду, на детаље о обиму и тематици пропагандног материјала који је припреман у партијској технички ЦК СКЈ, којом је Тe

мпо руководио. Исто тако, није требало испустити важне детаље у преломним годинама 1948. и 1953. Читаоце интересује и понашање и реаговање других. Темпо се, међутим, задржава, често, само на излагању свога става. То што су мемоари пријетно обојени личним виђењем — карактеристика је свих мемоара. На то битно својство мемоарске литературе, поготово мемоара, не може се стављати примједба.

Ако бисмо се као историчари опредељивали за основне карактеристике садржаја Темпових мемоара, онда би се они могли сажети на ова два питања: улога КПЈ за читаво вријеме које је предмет Темпових мемоара и начин руковођења...

Истина о улоги КПЈ за читаво вријеме револуције која тече сачувана је у архивској грађи и другој документацији и литератури. До садашња историографија с правом је апострофирала улогу КПЈ у револуционарном преврату. Мора се признасти, међутим, да се та и таква улога КПЈ кристалиније види у Темповим мемоарима. Она се налази у оним ситним детаљима из којих се на крају, саставија истина. КПЈ је свуда где је најпотребније и најтеже. Критеријум за њену активност је — потреба; опасности које су увијек присутне — низјесу биле сметња. За истражност на своме револуционарном путу била је потребна храброст, а за њен стаљни и растући утицај на мање — била је потребна мултиметрија и перманентна активност. Оба ова момента, обје ове особине тако су пријеступни у Темповом казивању и нашем виђењу тога времена и пута КПЈ. И када се ишло из чврстога у успјех, и када ју је захватала осјека у идејама и рјешењима, у акцијама и резултатима...

Хтио сам рећи да нема револуције без револуционарне традиције. Морал револуције као позитивно наслеђе и данас је најстабилнија брана од насталаја беосвјетског и домаћег дејствија. Темпови мемоари су најчистије извориште управо таквог морала и таквога. Ако се прошилошћу може стимулисати садашњост, Темпови мемоари и данас носе велике поруке и трајне почке нашем човјеку и нашем времену. Није без разлога Иво Андрић написао: „Само неуки и неразумни љути могу да сматрају да је прошлост мртва и непролазним зидом олвјена од садашњости.“

Др Зоран Лакић

Мала школска хроника

ЧЕТИРИ „ЛУЧЕ“

ЗА ОДЛИЧАН УСПЈЕХ из свих наставних предмета у току осмогодишњег школовања награда „ЛУЧА“ добили су ученици: Јаја Јанчић, Светијан Тодоровић, Мира Марковић и Нада Марковић.

За најбољег ученика проглашена је Нада Марковић, ученица VIII разреда.

* * *

ЗА НАЈВОЉИ ЛИТЕРАРНИ РАД у овом наградном конкурсу листа „Титов пионир“ награђена је Милене Божовић, ученица V разреда, за пјесму „Пахуљама“.

* * *

У САВСНОМ ТАКМИЧЕЊУ „Шта знаш о саобраћају“, које је одржано у Тополи, у екипи Црне Горе учествовао је и Драган Франета, ученик из Будве.

* * *

У БУДВАНСКОЈ ОСНОВНОЈ ШКОЛИ вођило се подједнако радача о свим ученицима. Они са слабим оценама били су обуваћени допунском наставом, а бољи у додатној настави и слободним активностима. На крају школске године организована је продужена настава за све ученике који су имали једну, односно две слabe оцене, а њих је од V до VIII разреда било 113. На крају десетодневног рада 65 ученика је постигло успјех, док је њих 48 упућено на поплакање поправног испита у августу. Од I до IV разреда с једном, односно дve оцене преведено је у старији разред 70 ученика.

* * *

НА ПРЕДИЗБОРНОМ САСТАНКУ Савезне организације Савеза комуниста анализиран је двогодишњи рад. Истакнути су резултати, уочене слабости у раду и одређени нови задаци. За секретара ООСК предложен је Лука Зеновић, а за чланове Секретаријата Бранка Краповић, Нико Дудетић, Гојко Јовић и Ђиљана Трифуновић.

Марко Тановић

ИЗ РИЗНИЦЕ СВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Љубав Радхе и Кршне

У ИНДИЈСКОЈ ПОКРАЈИНИ БЕНГАЛУ, која ни у ранијим вјековима није била без знамених људи, више стотина година прије Рабиндранта Тагоре живио је Чандидаса. Већ 1403. био је саставио више од хиљаду пјесама.

Зна се да је припадао брахминској касти и да му се више од свештеничког позива допадала „религија идеалне љубави“. Једног дана, купујући рибу на пијаци, пјесник је примијетио да је неки купац добио за исту суму новца много већу рибу. — Нема ти неправде, волим озог човјека и он воли мене — одговорила му је продавачица на питање

откуд та неједнакост. Затим је нашла Рами, праља, жена ниже касте. Пошто се заљубио у њу, Чандидаса је, уз ударање добраша, изопштен из брахминске касте. Но, након извјесног времена, на наваљивање његовог брата и под условом да се покаже, брахмини су пристали да му врате подлогу. Пјесник је пристао, па је приређена прослава покажања. Обавјештена о томе, Рами је, очајна, обилазила мјеста своје љубави и најзад се упутила у његову кућу. До дотренутка јије се усуквала да га погледа пред другима, али сада је ушла у дворану и зауставила на пјеснику дуг поглед. Чандидаса је устао, одгурнуо брахмине, пришао вољеној женама и пао пред њом. У том тренутку — каже легенда — „четири руке мајке свемира зрачију са око тијела малене праље“.

Послије тога пјесник је заувијек удаљен из своје касте, али га је завојела читава Индија. И данас у тој земљи све оне који се цијели предају љубави и поезији називају његовим именом и стављају испред њега пријев: луди.

Главно Чандидасино дјело је поема „Љубав Радхе и Кршне“, у ствари индијска „Пјесма над пјесмама“, која се и данас може чути на религиозним свечаностима.

Налик на Диониса, Кршка изражава универзални живот. Плав је као ваздух, као морски таласи, као радост. Рођен је у светом граду Матхури од сестре деспота Кансе, ради тога да убије свога ујака — тиранина. Сазнавши то, Канса жели да погуби нећака, али родитељи успијевају да склоне дјете код неког пастира. Тиранин је бацио сестру и зета у тамницу, а Кршка је растао у пастиревој кући. Већ рано је почeo да покажује изванредну снагу, убије чак, хидру у ријеци Цамуну. Према миту, он има све људске врлине и мане, као и особиту моћ над женама. Чудесно лијеп и примамљив, али и превртљив, он их доводи у стање највеће раздржаности и пијања.

Радха је, према миту, пастирова кћерка. Од дана рођења до тренутка када је пред њу ступио Кршка мислило се да је слијепа. Тада је отворила очи и, прије него остали свијет, угледала њега. Она је „глорификација свих облика љубави“. Ходи тихо као кад клизи дивљи лабуд. Безбрисна, њише се у ходу. Груди су јој као изврнуте купе, као врхови брежуљака. Између шака може да стане њен стас. Зуби су јој бисери, лице сјајна мјесечина. Многи накити не уљепшавају њу него она њих.

Кршка је изгубљен. Да јој се приближи, прерушава се у мађоничара, трговца, берберина, цвијећара, љекара, свештеницу, чаробњака. Сваки сусрет с њим буду и Радхи све већу љубав, али и све дубљи немир, јер је удата и мора да стрепи за свој глас своје породице. Уходе је свекрва, заова, мјесечина и она сама себе. Ипак, жудња налази згоду и крај једне ноћи видио је Радху

и Кршну „на дивљем узглavlju“.

Радха је дала драгаријама да за њу и Кршну направе постельју од цвијећа и зеленила. Легла је и чекала, али Кршна није дошао. Зашто? — тим питањем завршава се први дио поеме, који се зове „Зора“.

У другом дијелу насликан је празник љубави. То је неописива прослава живота. Зов Кршилине свирале доводи жене у екстазу. Све трче у шуму, остављајући све. А тамо се гране сагибају до земље, играју пауни и пауница, у цвијећу зује пчеле, сједијују се јелен и кошута. Кршна подсећа Радху да приближавање њему износи младе жене на рјав глас, а она га због тога кори.

— Због тебе сам — каже она — оставила све: моји су ми постали туђи, а ти, туђин, постао си мој. Срамоту што сам ти дошла носим као златни ланац.

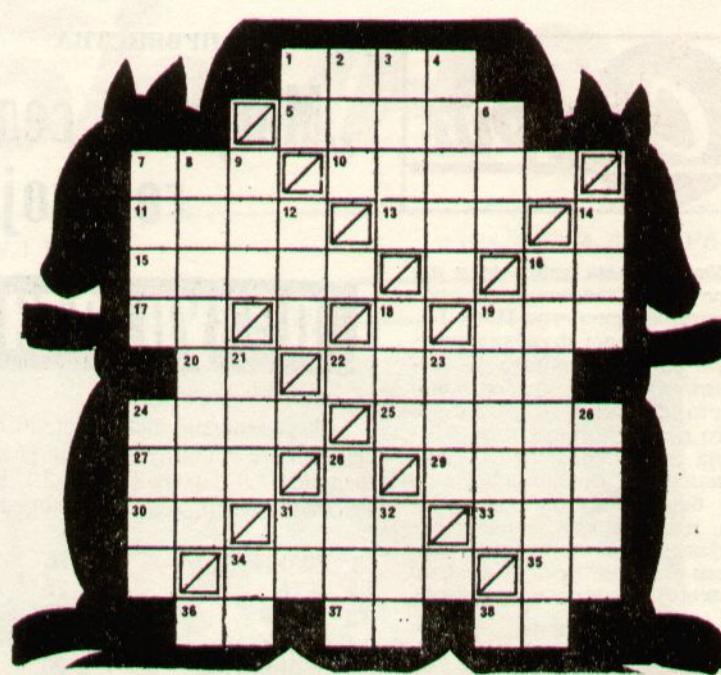
Кршна је знао да је вољен, а ипак, није био срећан. Да га разведри, једна жена позива Радху, али ова одбија: „Пио је на извору моје љубави само зато да задовољи своје срце...“

У трећем дијелу поеме Кршка путује у Матхуру, ујаку — тиранину, зато што не може да одбије позив на вјерску свечаност. Сви стражују за његов живот, а Радха највиše. Обећава му ноће, још неисказане љубљености. Најзад се баца пред његову кола и шири руке преузима пута послије његовог одласка обилази друга мјеста да нађе утјеху. Но, ни дрво је не прима у свој хлад, и она шаље Кршни поруку да јој „душа умире од жеђи“.

Кршка је, у међувремену, убио ујака — тиранина, ослободио родитеље и нашао другу жену. Но, чим је добио глас од Радхе, осjetио је неодољиву жудњу за њеким дражима.

У четвртом дијелу поеме, који се зове „Уједињење“, Радха својом косом брише Кршину стогала, може га миришим уљима, кити га цвијећем, потврђујући још једном да је његова робиња, али додаје и то да ће жељела да и он позна љубавни бол. И Кршка, на крају, каже да је свјестан непроџијије Радхине љубави. Због ње је сишао с небеских на земаљске ливаде. Он је њен роб. Без ње му је све тамно. Тако се завршава Чандидасина поема.

Радха је љепши човјек него Кршка, који је управо инкарнација љубавне стихије. Као што су његове шаке одвећ широке за Радхин стас, тако је и његов дух мален према њеном. Он стално испада из себе, он скоро да и нема себе и зато не може да има ни друге. Налик на малу, он је варка, али са стражашком снагом. Радха је, међутим, стварни човјек великих могућности, коме су тијесни земаљски оквири и чије су чежње неутољиве. Из тјескобе њеног живота рађа се моћ илузије — Кршка. У томе је трагична раскош Радхине личности.

Укрштеница

ВОДОРАВНО: 1. Вриједност робе, 5. женско име, 7. воћна течност, 10. Попајева дјевојка, 11. руско мушки име, 13. отац (словеначки), 15. писац лирике, 16. музичкаnota, 17. јединица електричног отпора, 19. временски термин, 20. аутоознака Пећи, 22. град у Хрватској, 24. јело од кромпира, 25. математички израз, 27. света (турц.), 29. дно пута, 30.лична замјеница, 31. дно животињског тијела, 33. врста текстила, 34. средина ноћи, 35. суглесник и самогласник, 36. радиорентген, 37. предлог, 33. Иво Андрић.

УСПРАВНО: 1. Цанкар Иван, 2. Ужичанин, 3. наша глумица Ержишник, 4. страно женско име, 6. име глу-

мице Гарднер, 7. музички термин, 8. фудбалски клуб из Јубљане, 9. пас, 12. музичкаnota, 14. страна, 16. беспосличење, 18. надимак књижевника Влада Булатовића, 19. рујсак, 21. столеће, вијек, 23. мјесечни производ, 24. један цртани јунак, 26. надимак кошаркаша Славнића, 28. француско возило, 30. грчко слово, 32. патос, 34. ауто-ознака Приштине.

РЕШЕЊЕ

ВОДОРАВНО: 1. Џијена, 5. Ирена, 7. сок, 10. Олива, 11. Олег, 13. ата, 15. лирик, 16. до, 17. ом, 19. рок, 20. ПЕ, 22. Сисак, 24. пире, 25. бином, 27. аја, 29. рало, 30. ја, 31. реф, 33. циц, 34. поноћ, 35. ца, 36. рр, 37. од 38. ИА.

ПРЕДЛОЗИ

Да дјеца не кисну

Већ неколико година у селима наше општине не постоји ни једна основна школа, пошто су створени скоро сви услови да дјеца са села могу да похађају школе у Будви и Петровицу. Ипак, чини нам се, један проблем још није ријешен, а сматрамо да врло важан. Ево о чему се ради.

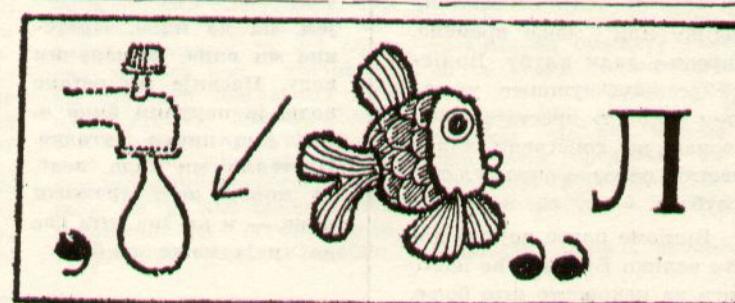
У Поборима и Лапчићима, где дјеца преко школске године сваког јула чекају школски аутобус, није подигнут ни један, макар импровизовани, објекат где би се она склонила од кише и вјетра. Многи од нас имали су прилике да гледају ову дјецу како чак и невремену, стоје на путу, ишчекујући аутобус.

Човјек се мора упитати: да ли је о овом проблему расправљано у школи или у Општинској самоуправној интересној јединици снажног образовања? Да ли, можда, дје-

ци са села и сада, као и прије рата, суђено да кисну и да у много чemu и мају горе услове школовања од својих вршњака из града? Ако су средства у питању, она би се, сматрамо, морала наћи да се овој дјеци, већ на почетку наредне школске године обезбиједи како кров над главом, тако и заштићи та од вјетра, и то на свим „станицама“, где она чекају превоз до школе. Кад кажемо да се средства морају наћи, рачунајмо да нема ни једног другог главног субјекта, чак ни појединца, који не би заједничко снажног образовања издавојо нешто средстава.

Чудно је зашто се делегати у Скупштини Општинске самоуправне интересне заједнице основног образовања нису већ договорили о овом питању, односно нашли начин да се оно реши.

М. П.

НА КРАЈУ ПРВЕНСТВА

„Могрен“ седми у Црно- горској лиги

результати и табела

На утакмицама посљедњег, 26. кола, првеница Црногорске фудбалске лиге постигнути су ови резултати: Могрен-Искра 3:1, Иванград-Зета 1:0, Бокељ-Забјело 2:1, Црвена стијена Арсенал 1:1, Текстекс-Морнар 2:0, Челик-Бокакомерц 3:0 и Јединство-Рудар 2:2.

1. ИВАНГРАД	26	18	5	3	66:23	41
2. ЗЕТА	26	15	7	4	61:18	37
3. РУДАР	26	12	7	7	35:36	31
4. ЧЕЛИК	26	13	4	9	41:28	30
5. ЈЕДИНСТВО	26	11	7	8	38:27	29
6. ТЕТЕКС	26	10	8	8	38:34	28
7. МОГРЕН	26	11	4	11	41:45	26
8. МОРНАР	26	9	8	9	38:47	26
9. ЗАБЈЕЛО	26	9	7	10	31:32	25
10. ИСКРА	26	8	8	10	31:35	24
11. ЦРВЕНА СТИЈЕНА	26	6	9	11	25:39	21
12. БОКЕЉ	26	8	3	15	26:43	19
13. АРСЕНАЛ	26	4	7	15	29:52	15
14. БОКАКОМЕРЦ	26	4	4	18	29:70	12

Прилика је то да се играчи мало одморе од напорних првенstvenih борби, али и вријеме када појачаним тренинзима треба стварати потребну физичку снагу, а о-

гледањем с појединим тимовима у пријатељским мечевима испробавати нове снаге.

С. ТРЕГОВИЋ

Кутак за разоноду

АНЕГДОТЕ

ТАКАВ ЈЕ ОБИЧАЈ

Марк Твен стиже једном у познати Њујоршки хотел са кофером у једној и ужетом у другој руци.

— Ово уже ми служи — одговори књижевник хотелијеру — у случају да у хотелу изненада и збије пожар. Тада по ужету лако могу да се спустим с прозора.

— Врло добро, мистер Твен, али морам да вас упозорим: Код нас је обичај да гости са ужетом плаћају унапријед.

НИКАКО ДА УГОДИ

Пјесник Ђура Јакшић проводио је слободно вријеме пред гостионицом „Код Крагујевца“, посматрајући људе, долазак и одлазак бродова и пијукајући бијело вино.

— Ето, угађам и никако да угодим — одговори он једном пријатељу, који се интересовао шта свакодневно ради пред гостионицом.

— А шта то угађате?

— Још по ручку си ћем овамо да пијем вино с киселом водом и никако да угодим да вино и воду истовремено попијем, па да идем. Претекне ми вина, ја наручим воду. Послије ми остане вода, ја поручим вино и, ево, још писам угодио. Претекло ми сада воде, те морам опет тражити вина — и ко зна шта све до краја може да буде.

КАЗАЛИ СУ...

У ЧЕМУ СЕ ОГЛЕДА СЛАБОСТ СИЛЕ?

НЕХРУ: — Слабост сile огледа се у томе што она вјерује само у силу.

* ХЕМИНГВЕЈ: — Историја је оно што се никад није десило, а о чему пише онај који никад није био на лицу места.

* МАНФРЕД СМИТ: — Где је ту, молим вас, некаква правда и једнакост? Ако плачу младини родитељи, то је сасвим природно. А да нешто заплачу младожењини родитељи, то би била страшна увреда.

* КАРЕЛ ЧАПЕК: — Баџи срећковића у воду и он ће испливати с рибом у зубима.

* ДЕМОСТЕН: — Живи тако да би твојим познаницима било досадно ако умреш.

* ЏОН ШТАЈНБЕК: — Требало би учинити смијешним сваки закон који је намијењен спутавању људског духа.

* ПОЛ БУРЖЕ: — Носталгија за прошлошћу је посљедњи луксуз оних који више немају будућности.

* ЖИЛБЕР БЕКО: — Поплава мемоарске литературе нимало ме не чуди. Војници су одувијек имали обичај да скупо продају своје животе.

ОМАШКА

— И запамти — савјетује мајка тек одраслу кћерку — никад испод човјека са тридесет година... Пардон, хтјела сам рећи, никада са човјеком испод тридесет година,

ИЛИ — ИЛИ?

— Пријатељица ми је рекла да је добила од стрица орглицу од првих бисера.

— Ту нешто није у реду: или су бисери лажни или је лажан стриц.

НАДА СЕ

Кућна помоћница најчешћа да се вјенча, а газдарица јој каже:

— Надам се да ће вам сада, као ујатој жени, бити много лакше.

— Да, и много чешће.

Окончано је и првенство у фудбалу у Јужној фудбалској регији. „Милочер“ и „Петровац“ нису постигли запажене резултате: фудбалери „Милочера“ су на крају првенства били шести са 18 бодова (поећења ради, толико има и четворопласирани), док је „Петровац“ иза њих.

Док се о Петровчанима не би имало много чега лијепог рећи вриједни аматери из Милочера су пријатно изненадили. Наиме, овом тиму је на крају првенства припао пехар за фер-плеј, који у вријеме када у фудбалу има много тога нечистог заиста много радује. Признање је то агилној управи клуба на чelu са ентузијастима какви су предсједник Војо Головић и секретар Ђуро Рафаиловић тренеру Раду Јовановићу, и наравно, фудбалерима који су то на зе-

Миодраг Зећ

— Наши чланови су први аматери — прича Раде Јовановић. — Било да су студенти и дјеца, или радници, велики су заљубљеници у фудбал и свој клуб. Дотације које добијамо од СИЗ за физичку културу (од 50 до 60.000) нису довољне за подмирење трошка, па често играчи саку пе толико да би имали за пут.

Другарство је основна особина ових младића. Већ жбају колико је то највише могуће, помажу један другом, искусији учи млађе.

Клуб би желио да има присније односе с „Могреном“. У протеклом првенству четворица фудбалера „Милочера“ уступљена су овом клубу. Такву праксу желе да наставе и настоје да имају што чешће контакте са управом клуба из Будве.

У протеклом првенству дрес „Милочера“ носили су: Миодраг Перовић, Тихомир Радовић, Љубо Ивановић, Мирко Перовић, Бранко Зећ, Тихомир Фабрис, Миомир Рабреновић, Миодраг Дулетић, Мијо Зећ (капитен), Зоран Николић, Ранко Вукотић, Богдан Ђуровић, Драган Франета, Есад Циковић, Башко Зећ, Вељко Зећ и Милан Франета.

С. Г.